

בעין חינוכית

בעין חינוכית מספר 70, ב' באדר תש"ע

ילדי לומדים בשמורת טבע...

אלישיב רייכנר, עיתונאי ותושב ירוחם

התיישבות שהתיישבו בירוחם; אשכנזים עם ספרדים; מסורתיים עם דתיים.

אני מאמין שהמגוון הזה הוא רצוי ומבורך. הוא מְזַמֵן לילדים מפגש יום-יומי עם ילדים שבאים מרקעים תרבותיים שונים, ועל ידי כך תורם לא רק לגיבושה של החברה הישראלית אלא גם להעשרת עולמם של הילדים. האינטגרציה בבית הספר שלנו אינה באה לידי ביטוי רק בלמידה משותפת של ילדים מבתים שונים, אלא גם בתכנים הנלמדים. כך לדוגמה, אחד מאירועי השיא של בית הספר הוא ההילולה השנתית לזכרו של הצדיק רבי יעקב אבוחצירא שעל שמו נקרא בית הספר. ההילולה מתקיימת מידי שנה באולם השמחות של ירוחם ומשתתפים בה התלמידים והוריהם. הערב מתחיל בלימוד משותף על הצדיק ועל משנתו, וממשיך בסעודה חגיגית המלווה בשירים ובפיוטים של מקהלת בית הספר. הציבור האשכנזי מעולם לא היה פוגש בדמותו של צדיק מיוחד זה אלמלא המפגש המפנה עם בני עדות אחרות ותרבותן.

יש הטוענים שיצירת כיתה בעלת הרכב תלמידים כה מגוון פוגע ביכולת להעניק חינוך איכותי. בפועל, אין הדברים כך. המגוון התרבותי של התלמידים לא מטשטש את דרכו החינוכית של בית ספר 'קול יעקב', שמגדיר את עצמו כבית חינוך לערכים ולמצוינות. כלל אירועי החינוך מאוגדים בנושא שנתי ערכי שמשפיע על כל תחומי הלמידה והעשייה בבית הספר. בשנת הלימודים תשס"ט למשל עסק בית הספר במידת האחריות, על שלל משמעויותיה. התלמידים החלו את השנה בנושא אחריות האדם לעצמו, המשיכו

אם הייתי שר החינוך הייתי מכנס מסיבת עיתונאים יחד עם השר להגנת הסביבה ומכריז על בתי הספר הממלכתיים-דתיים האינטגרטיביים¹ כשמורות טבע. תהליכי ההתכנסות שעוברים על הציבור הדתי לאומי, המתאפיינים בהקמת יישובים ושכונות לדתיים בלבד, גרמו לכך שבתי הספר הממלכתיים-דתיים האינטגרטיביים הולכים ונכחדים מנופה של מערכת החינוך הדתית לאומית. יותר ויותר בתי ספר שלנו נהפכים לימיוחדים ו'תורניים' וקשה למצוא בתי ספר המוכנים לקבל את כולם. התרבות צורות ההתיישבות ההומוגניות והתעבותן המעיטה את הסיכויים שתלמיד מסורתי ממוצא מזרחי יחלוק שולחן משותף עם תלמיד מבית תורני וממוצא אשכנזי. מצב זה פוגע בהמשך בניינה של האומה כאומה מאוחדת ופוגע לא פחות – בחינוך ילדינו!

הנימוק המוצע לתהליך ההתכנסות לגטאות הפוקד את מערכת החינוך שלנו הוא שרק כך ניתן להעניק חינוך תורני לילדינו. אבקש לשתף אתכן בניסיוני האישי, המלמד כי יש תקווה למערכת חינוך אחרת. זכיתי, וילדי לומדים בשמורת טבע כזו. בית הספר 'קול יעקב' בירוחם הוא בית הספר הממלכתי דתי היחידי בירוחם, והוא לכתחילה קולט לתוכו את כל ילדי העיירה הדתיים. לומדים בו עולים מאתיופיה עם עולים מברית המועצות לשעבר; ילדי ותיקים בני דור שלישי ורביעי בירוחם עם ילדי דור שני של גרעיני

1 המקבלים את כל הילדים הדתיים בשכונה ללא תנאים או סינון.

באחריותו לזולת ולסביבה, וסיימו באחריות למדינה. מושג האחריות הולם את בית הספר הזה. בית ספר אינטגרטיבי ולא סלקטיבי הוא אחד הביטויים המובהקים לאחריות החברתית שעל כולנו לגלות כלפי כלל ישראל.

יש הורים שיטענו כי שליחת ילדיהם לבית ספר אינטגרטיבי כזה יפגע ביכולתם להעניק לילדיהם חינוך תורני. מניסיוני אוכל להעיד שאין המצב כך. בית הספר בירוחם מועשר ומחוזק גם בהיבט התורני. מעבר לצוות המחנכים ולרב בית הספר פועלים בו גם רבני כיתות, תלמידי ישיבת ההסדר המקומית ובנות שירות לאומי. למעוניינים, קיימת גם מסגרת של 'תלמוד תורה' לאחר שעות הלימודים. שיעורי התלמוד תורה מתקיימים בתוך כיתות בית הספר ומתואמים עם המערכת הבית ספרית. במילים אחרות, הרצון לתוספת לימוד תורה אינו מחייב בניית גטו. בבוקר לומדים כל הילדים יחד, ואחר הצהרים מי שרוצה נשאר כדי לקבל תוספת תורנית כרצונו. סוף דבר, בית הספר הממלכתי דתי בירוחם הוא הוכחה לכך שאין צורך בהקמת בית ספר 'תורני' מתבדל, מכיוון שניתן

ליצוק לתוך המסגרת הממלכתית-דתית את התכנים התורניים ולזכות בהם את כל התלמידים גם יחד. חלק גדול מהמטען התרבותי העשיר שמקבלים ילדיי בבית הספר הממלכתי-דתי היה נמנע מהם לו היו לומדים בבית ספר 'ייחודי' שבו רוב הילדים היו מגיעים מבתים דומים לשלהם. כשאין מגוון אין מפגש, וכשאין מפגש לא מורגש הצורך להעשיר את הילדים בעולמם התרבותי של כלל שבטי ישראל. דווקא בתי הספר הממלכתיים-דתיים האינטגרטיביים טומנים בחובם פוטנציאל גדול לעושר תרבותי רב וצריך לעשות להתחזקותם.

הרב יוסף דב הלוי סלוביציץ ז"ל התייחס באחת משיחותיו לרב גוניות שמאפיינת את עם ישראל עוד מתקופת שנים עשר השבטים שיצאו ממצרים:

אומה שלמה המצויה באחדות גמורה, בפשטות מוחלטת, וחיה את חייה באופן חד גוני, תחסר כוח יוצר. אך ורק בתוך תנאים של רב גוניות והתמודדות איכותית פנימית זוכה אומה לגלות את תפארתה (ימי זיכרון עמ' 61).
(תודה לאלישיב שהסכים לכתוב רשימה זו במיוחד עבורנו).

הרהורים חינוכיים

- א. אלישיב נימק את שליחת ילדיו לבית ספר אינטגרטיבי בשלושה נימוקים: כדי לדאוג גם לחינוכם של השאר; כדי להרבות אחדות ישראל והיכרות הדדית של גוונים ומנהגים; למען חינוך ילדיו שלו. האם את מצליחה להבין את הנימוק השלישי? האם לדעתך חינוך כזה אכן יתרום גם לילדייך?
- ב. האם תסכימי ללמד, מתוך אידיאל, בבית ספר כזה? האם תעדיפי זאת מיזמתך?
- ג. האם תסכימי שילדייך בעתיד ילמדו בבית ספר כזה? האם תעדיפי זאת מיזמתך?

מסביב לדפים

1. ניתן לעשות מנוי אישי (ללא עלות) על דפי "בעין חינוכית". נא לפנות לשרון: sharonz@orot.ac.il.
2. מי שמוכנה לשתף את כלל הבנות במחשבות בתחומי חינוך וחיים המתאימות לרוח של "בעין חינוכית", מוזמנת לשלחן אליי: yvg8@zahav.net.il.
3. נשמח אם תפיצו את הדברים הלאה, למשפחה ולחברים מחוץ למכללה.
4. לעיון בגיליונות קודמים הקלידי בגוגל "קבצי בעין חינוכית" (סבלנות, הדף עולה לאט), או עייני כאן: <http://www.orot.ac.il/orot/InfoPagePublishes/EducationalViewPoint/Pdf/default.aspx>

מכללת אורות ישראל, בעין חינוכית 70, ב' באדר, תש"ע